

Učinkovitost negovalnih prehranskih intervencij pri hospitaliziranih pacientih z rakom glave in vratu

Biserka Petrijevcānin, Helena Bokal, Ana Isteniĉ, Denis Mlakar-Mastnak

Uvod

Dokazano je, da so pacienti z rakom glave in vratu v primerjavi z drugimi skupinami pacientov z rakom, izpostavljeni veĉjemu tveganju za razvoj podhranjenosti pred hospitalizacijo in med njo. Prav tako se pri tej skupini pacientov med specifiĉnim onkoloĉskim zdravljenjem, radioterapijo in/ali kemoterapijo razvijejo razliĉni neĉeleni uĉinki zdravljenja, ki bistveno vplivajo na slabše prehranjevanje in prehranjenost pacientov. Podatki, ki jih lahko zasledimo iz strokovnih in znanstvenih virov, opozarjajo na to, da pacienti z rakom v obdobju hospitalizacije izgubijo v povpreĉju 10 % telesne teŹe. Podhranjenost pacientov zmanjĹa uĉinek onkoloĉkega zdravljenja in poveĉa tveganje za umrljivost bolnikov oziroma krajĹe preŹivetje bolnikov.

Namen raziskave

Z raziskavo, ki smo jo na radioterapevtskem oddelku Onkoloĉkega inĹtituta Ljubljana izvedli leta 2007, smo Źeleli oceniti uĉinkovitost planirane prehranske podpore pri skupini pacientov z rakom glave in vratu, ki so bili zdravljeni z radioterapijo s kemoterapijo ali brez nje.

Metoda

Medicinska sestra ima kot ĉlan zdravstvenega tima aktivno vlogo pri prehranski podpori bolnika, ki vkljuĉuje: pregled medicinske dokumentacije, prehransko presejanje (z uporabo NRS-2002), oceno prehranskega stanja, prehransko anamnezo, prehransko zdravstveno vzgojo, oblikovanje, izvajanje in evalvacijo individualnega prehranskega naĉrta ter dokumentiranje prehranskih intervencij.

V raziskavo je bilo vkljuĉenih 37 hospitaliziranih pacientov z rakom glave in vratu. Pacienti so bili na bolniĹniĉnem oddelku hospitalizirani 6-7 tednov, in sicer v obdobju

*Biserka Petrijevcānin, viĹ. med. ses., Helena Bokal, dipl. m. s.,
Ana Isteniĉ, dipl. m. s., Denis Mlakar-Mastnak, dipl. m. s., spec. kliniĉne dietetike
OnkoloĹki inĹtitut Ljubljana*

od novembra 2006 do marca 2007. Osemnajst pacientov je bilo zdravljenih z radioterapijo in 19 pacientov je bilo zdravljenih z radioterapijo in s kemoterapijo. Pridobljene podatke smo kvantitativno in kvalitativno obdelali.

Rezultati

Ob sprejemu pacientov v bolnišnico smo izvedli prehransko presejanje. Pet pacientov ni bilo prehransko ogroženih, pri 14 pacientih je obstajalo tveganje za razvoj podhranjenosti in 19 pacientov je bilo podhranjenih. Podatki, ki smo jih pridobili z oceno prehranskega stanja in s prehransko anamnezo, so pokazali, da so pacienti pred začetkom zdravljenja in pred sprejemom v bolnišnico izgubili v povprečju 9,24 % telesne teže. V obdobju hospitalizacije so pacienti v povprečju izgubili 4,5 % telesne teže. Glede na podatek o izgubi telesne teže v obdobju hospitalizacije smo paciente razdelili v 4 skupine. Pridobljeni podatki so predstavljeni v spodnji tabeli.

n (N=37)	% izgube telesne teže	Povprečna izguba telesne teže med zdravljenjem (rang)
8	> 10 %	10,45 % (10,0 – 12,94 %)
12	od 5,0 % do 10 %	5,97 % (5,0 – 9,83 %)
8	< 5,0 %	4,24 % (1,66 – 4,61)
9	0,0 % ali so pridobili telesno težo	1,43 % (0,0 – 5,7 %)

Zaključek

Z načrtovano prehransko podporo in vztrajnim spodbujanjem pacientov k prehranjevanju smo pri pacientih dosegli pozitiven odnos do prehrane in prehranjevanja med zdravljenjem. Tudi, ko so se neželeni učinki zdravljenja pojavili in so bisteno vplivali na pojav prehranjevalnih težav, so se pacienti zavedali pomena prehrane in aktivno sodelovali v doseganje ciljev prehranskega načrta. Idealno bi bilo, če pacienti v obdobju hospitalizacije ne bi hujšali, vendar pa sta že zmanjšanje tveganja za razvoj podhranjenosti pri pacientih z rakom glave in vratu ter implementacija standardizirane prehranske podpore pri tej skupini pacientov vsekakor dober začetek.

Vir

- Petrijevc̃anin B., Bokal H., Isteniĉ A., Mlakar Mastnak D. Effect of nursing nutritional support on hospitalized patients with head and neck cancer. V: Abstracts book of the 14th European Cancer Conference. Barcelona, 2007: 454.